

03.03.2015

Etp/2

2 Elintarvikevaaratilanteet Helsingissä 2014

HEL 2015-000300 T 11 02 00

Päätösehdotus

Ympäristölautakunta päättää merkitä tiedoksi selvityksen elintarvikevaaratilanteista Helsingissä vuonna 2014.

Tiivistelmä

Elintarvikevaaratilanteen voi aiheuttaa elintarvikkeessa esiintyvä biologinen, fysikaalinen tai kemiallinen tekijä, joka voi aiheuttaa elintarvikkeen nauttineelle henkilölle terveyshaittaa.

Elintarvikevaaratilanteet tulevat tavallisimmin Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen elintarviketurvallisuusosaston tietoon elintarvikealan toimijoiden yhteydenoton, asiakasvalituksen tai Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran välittämän RASFF-ilmoituksen välityksellä.

RASFF (Rapid Alert System for Food and Feed) on Euroopan komission terveys- ja kuluttajansuojapäaosasto SANCO:n ylläpitämä ja kehittämä elintarvikkeita ja rehuja koskeva nopean hälytyksen järjestelmä. Viranomaisen välisen sähköisen järjestelmän avulla Euroopan yhteisön jäsenvaltiot ilmoittavat sellaisista elintarvikkeisiin, rehuihin ja kontaktimateriaaleihin liittyvistä ongelmista ja vaaroista, joiden vuoksi elintarvike-, rehu- tai kontaktimateriaalierät eivät täytä niille asetettuja vaatimuksia tai joissa virheelliset merkinnät voivat aiheuttaa vaaraa kuluttajalle.

RASFF-järjestelmän Suomen kansallisena yhteysviranomaisena toimii Evira. Elintarviketurvallisuusosasto käsittelee Eviran välittämät Helsingin alueen elintarvikealan toimijoihin kohdistuvat RASFF-ilmoitukset. Saapuvien ilmoitusten perusteella selvitetään löytyykö terveysvaaraa aiheuttavaa elintarviketta markkinoilta ja varmistetaan, että elintarvikealan toimija vetää terveysvaaraa aiheuttavat elintarvikkeet pois markkinoilta.

Toimenpiteet RASFF-ilmoitusten perusteella Helsingissä

Helsingissä on selvitetty vuoden 2014 aikana kiireellisten RASFF-ilmoitusten ja Eviran erillisten selvityspyyntöjen perusteella 18 eri tapaukseen liittyvien elintarvike-erien esiintyvyyttä Helsingin alueella.

Selviteltävistä RASFF-ilmoituksista neljä koski elintarvikkeessa todettua bakteeria tai sen tuottamaa toksiniä, joka voi aiheuttaa ruokamyrkytyksen. Saksalaisessa inkiväärijauheessa ja kanadalaisissa chia-siemen-patukoissa todettiin salmonellaa. Ranskalaisessa pastöroimattomasta vuohenmaidosta valmistetussa juustossa ja australialaisessa kengurunlihassa todettiin shigatoksiinia muodostavaa tai enteropatoogeenistä *Escherichia colia*. Suomi teki RASFF-ilmoituksen koskien belgialaisessa kanassa todettua salmonellaa, joka löytyi Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen ottaman viranomaisvalvontanäytteen perusteella. Lisäksi Suomi teki RASFF-ilmoitukset kolmen muun helsinkiläisen toimijan viranomais- tai omavalvontatutkimuksissa todettujen salmonellalöydösten vuoksi. Löydökset koskivat italialaista rucolaa, kiinalaista klorella-leväjauhetta sekä saksalaista broilerin rintafiletä.

RASFF-ilmoituksista 11 koski elintarvikkeissa todettua luvattomia ainesosia tai ainesosan sallitun raja-arvon ylittävää määrää. Esimerkiksi vietnamilaisissa kalatuotteissa todettiin kiellettyä malakiitti- ja leukomalakiittivihreää, jotka voivat olla ihmisen terveydelle haitallisia. Indonesialaisessa ja vietnamilaisessa miekkakalassa todettiin raja-arvon ylittävää määrää elohopeaa. Filippiiniläisissä maapähkinätuotteissa todettiin lainsäädännölliset raja-arvot selvästi ylittävät pitoisuudet aflatoksiineja, jotka ovat homesienten tuottamia terveydelle haitallisia yhdisteitä.

Helsingissä käsiteltiin lisäksi kaksi RASFF-ilmoitusta, jotka koskivat saksalaisen ja yhdysvaltalaisen ravintolisäerän sisältämiä kiellettyjä aineita. Toisen ravintolisän oli todettu sisältävän kiellettyä androstenedionia, joka on dopingaineeksi luettava steroidihormoni, sekä tetrahydrokannabinolia, joka luetaan psykotrooppiseksi aineeksi. Toinen ravintolisä sisälsi EU:n alueella kiellettyä uuselintarviketta aegelinea, joka saattaa olla maksatoksinen.

Lisäksi Helsingissä selviteltiin RASFF-ilmoituksia koskien puutteellisia pakkausmerkintöjä elintarvikkeiden sisältämien ainesosien ja allergeenien osalta. Yksi RASFF-ilmoitus koski unkarilaisessa sulatejuustovalmisteessa havaittuja fosfaattisuolakiteitä, joiden epäiltiin kovuutensa vuoksi aiheuttavan lasinsirpaleiden kaltaisen terveysvaaran.

RASFF-ilmoitusten perusteella toimijoille annettiin muun muassa neuvontaa takaisinvedon toteuttamisesta. Useita elintarvike-eriä hävitettiin viranomaisvalvonnassa tai toimijoiden omavalvonnassa.

Toimenpiteet muiden elintarvikevaaraepäilyjen perusteella Helsingissä

Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen elintarviketurvallisuusosasto vastaanottaa vuosittain useita kuluttajien ja toimijoiden ilmoituksia fyysikaalisista vaaratilanteista. Yleensä kysymyksessä on yksittäistapaus, eikä se johda laajoihin toimenpiteisiin kuten takaisinvetoihin. Ympäristökeskuksella on tapauksissa usein neuvova ja ohjaava rooli, jotta toimija kehittää toimintaansa niin, ettei vastaavia vaaratilanteita jatkossa syntyisi.

Vuonna 2014 selvitettiin mm. tapauksia, joissa pähkinä- ja marjasekoituksesta löytyi muovinpala, paneroidun mustekalarenkaan sisältä löytyi silmälasin linssi, merisuolapaketista löytyi pätkä narua ja lampaanpaistissa oli koteloituneita märkäpaiseita.

Selvityksiin ryhdyttiin myös muun muassa tapauksissa, joissa kiinalaisessa teessä ja ugandalaisissa kaalinlehdissä todettiin liian suuria määriä torjunta-aineita. Lisäksi suomalaisessa vadelmassa todettiin imidaklopridia, joka on vadelmassa kielletty kasvinsuojeluaine, ja suomalaisessa porkkanassa todettiin Suomessa kiellettyä kasvinsuojeluainetta linuronia.

Vuoden 2014 ruokamyrkytyssepidemioista laaditaan erillinen yhteenveto.

Esittelijä

elintarviketurvallisuuspäällikkö
Riikka Åberg

Lisätiedot

Minna Ristiniemi, kaupungineläinlääkäri, puhelin: +358 9 310 31585
ristiniemi.minna(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu

Otteet

Ote
Elintarviketurvallisuusvirasto

Otteen liitteet
Esitysteksti